

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЕКТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

Балан О.С., к.т.н., доц.,
Полякова В.А.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Основою розвитку матеріального виробництва будь-якої країни є капітальні інвестиції, здійснення яких забезпечує впровадження у виробництво новітніх технологій, забезпечує підвищення конкурентоздатності господарюючих суб'єктів, що набуває особливого значення в умовах вступу України до Світової організації торгівлі.

Дослідженню теорії і практики ведення обліку капітальних інвестицій приділено увагу багатьох науковців, серед яких І. О. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, Л. К. Сук, З. Задорожній, Н. М. Ткаченко, Т. П. Остапчук, Н. Лисенко, І. М. Павлюк.

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку капітальних інвестицій передбачено активний рахунок 15 «Капітальні інвестиції» [1]. По дебету рахунка 15 «Капітальні інвестиції» і його субрахунків відображають затрати (на придбання та створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів), по кредиту — списання зазначених затрат на закінчені та здані в експлуатацію об'єкти. Самі ж об'єкти бухгалтерського обліку узагальнено таким чином :

1. На субрахунку 151 «Капітальне будівництво» – капітальних інвестицій на придбання земельних ділянок, поліпшення земель, зелені насадження, створення будівель (будинків), передавальних пристроїв та споруд.

2. На субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» – витрат за переданими в експлуатацію або до монтажу машин та обладнання, транспортних засобів, інструментів, приладів та інвентарю.

3. На субрахунку 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів» – витрат за переданими в експлуатацію бібліотечних фондів, малоцінних необоротних матеріальних активів, інвентарної тари, предметів прокату тощо.

4. На субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» – витрат на придбання та створення нематеріальних активів.

5. На субрахунку 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів» – витрат на формування стада робочої та продуктивної худоби і багаторічних насаджень [2].

На сучасному етапі при різноманітні складних, кризових економічних процесів і взаємовідносин між підприємствами фінансовими інститутами, державами на внутрішньому і зовнішньому ринках гострою проблемою є ефективне вкладення (інвестування) капіталу з метою його збільшення.

У міжнародних стандартах залежно від виду завдання по-різному визначено мету виконуваних аудитором завдань Цей факт заслуговує на особливу увагу вчених, оскільки думки деяких з них щодо мети аудиту більше орієнтовані на аудит фінансової звітності в цілому, тому малопридатні для окреслення мети аудиту щодо окремої статті балансу.

З одного боку, якщо аудиторська перевірка капітальних інвестицій здійснюється в рамках аудиту фінансової звітності, загальне визначення мети в цілому прийняте і до одного рядка балансу як одного із сукупності досліджуваних елементів. З іншого боку, капітальні інвестиції можна досліджувати не тільки в рамках завдання аудиту фінансової звітності. У зв'язку із цим слід погодитися з Н. Дорош, яка стверджує що трактування мети аудиторської перевірки - це важливе й принципове питання яке визначає суть і метод її перевірки [3].

Оскільки на капітальні інвестиції витрачають великі кошти, аудитор повинен проконтролювати їх цільове та ефективне використання з дотриманням при цьому

встановлених норм і нормативів, а також чинного законодавства При цьому перевіряються операції за рахунком 15 «Капітальні інвестиції» [4].

До основних завдань, які вирішуються у межах аналізу й аудиту капітальних інвестицій, можна віднести такі:

- аналіз ефективності інвестиційних проектів;
- моніторинговий контроль критичних співвідношень обсягів виробництва і реалізації за проектом;
- оцінка забезпеченості проектів капітальних інвестицій джерелами фінансування;
- аналіз результатів обсягу капіталу, що інвестується, і віддачі від проєктованих виробництв;
- підтвердження реальності наданих фінансових звітів [5].

Важливим є проведення аудиту капітальних інвестицій як в інтересах інвестора, інших власників підприємства, у яке здійснені вкладення, так і будь-яких інших зацікавлених користувачів фінансової звітності, потенційних інвесторів. Необхідно підкреслити значущість як зовнішнього (незалежного), так і внутрішнього аудиту. Кожний з цих видів аудиту має свої відмітні риси, характерні ознаки і завдання, однак і зовнішній, і внутрішній аудит інвестицій може здійснюватися у двох аспектах - перспективному і ретроспективному.

Перспективний аудит інвестиційних проектів має своєю метою попередню оцінку доцільності, рентабельності інвестицій, зіставлення прогнозних оцінок і звітів, розробку бюджетів, розрахунок майбутніх доходів і витрат, розробку декількох альтернативних варіантів інвестування В основному такі роботи аудитором виконуються у вигляді різних видів аудиторських послуг.

При здійсненні ретроспективного аудиту головна мета полягає в підтвердженні достовірності фінансової звітності підприємства, у тому числі і даних про наслідки реалізації інвестиційних проектів [6-8].

Ураховуючи усе вищесказане можна зробити такі висновки: аудит капітальних інвестицій може здійснюватися як один з етапів комплексного дослідження і як спеціальне завдання. При цьому цілі такого аудиту можуть відрізнятися залежно від суті завдання, поставленого перед аудитором.

Література

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
2. Лисенко Н. Актуальні питання обліку капітальних інвестицій підприємствами (на прикладі житлово-комунального господарств // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 6. – С.24–33.
3. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посібник / За заг. ред. О.А. Петрик – К., 2008. – 472с.
4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / пер. з англ. О. В. Селезньова, О. Л. Ольховікової, О. В. Гика та ін. – К., 2007. – 1172 с
5. Організація і методика аудиту: Навч. посібник/ За заг. ред. Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча – К., 2005.
6. Г.М. Кухта – Мета і завдання аудиторської перевірки капітальних інвестицій. Збірка наукових робіт Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Становлення та перспективи розвитку сучасних форм фінансового контролю в Україні, Управління розвитком, №2 (99) 2011, Харків, с. 62-63.
7. Балан О.С. Управління процесом прийняття інвестиційних рішень на підприємствах виробничої сфери: [моногр.] / О.С. Балан // Одеса: вид-во «ВМВ», 2014. – 420 с.
8. Войнаренко М.П. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств : монографія / М.П. Войнаренко, І.Ю. Єпіфанова. - Вінниця: ВНТУ, 2011.– 188 с.